

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СУМИ – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки і менеджменту
Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання та захисту кваліфікаційної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти за спеціальністю 073/D3 «Менеджмент» освітньої
програми «Менеджмент» всіх форм навчання**

СУМИ – 2025

УДК: 658

М 54

Укладачі:

Орехова А.І., д.е.н., професор, в.п. завідувача кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової;

Стоянець Н.В., д.е.н., професор кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової;

Могильна Л.М., к.е.н., доцент кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової.

М 54 Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073/D3 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент» всіх форм навчання/ Орехова А.І., Стоянець Н.В., Могильна Л.М. Суми, 2025. 37 с.

Методичне видання спрямовано на надання методичної допомоги здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форми навчання зі спеціальності 073/D3 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент» у виконанні та захисту кваліфікаційних робіт. Містять загальні рекомендації, тематику кваліфікаційних робіт, вимоги щодо їх виконання та змістовного наповнення, а також порядок їх захисту.

Рецензенти:

Макаренко Н.О., професор, д.е.н., завідувач кафедри маркетингу та логістики Сумського НАУ

Лукаш С.М., к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування Сумського НАУ

Відповідальний за випуск:

Орехова А.І., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Рекомендовано до видання навчально-методичною радою факультету економіки та менеджменту. Протокол № 3 від «22» ___10___ 2025 року

© Сумський національний аграрний університет, 2025

ЗМІСТ

1 Загальні методичні вказівки	6
2 Організація виконання кваліфікаційного дослідження	9
3 Структура кваліфікаційної роботи	12
4 Вимоги до змісту розділів кваліфікаційної роботи	13
5 Порядок захисту кваліфікаційної роботи	17
6 Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	23
ДОДАТКИ	24
Додаток А Рекомендаційна тематика кваліфікаційних робіт	24
Додаток Б Орієнтовний зміст (план) кваліфікаційної роботи	26
Додаток В Зразок перших сторінок роботи	28
Додаток Г Приклад оформлення списку використаної літератури	31
Додаток Д Декларація академічної доброчесності	34
Додаток Ж Рекомендована форма самооцінювання кваліфікаційної роботи	35
Додаток К Порядок комплектації кваліфікаційної роботи	36

1 ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Загальні вимоги до написання і захисту кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, як складової Освітньо-професійних програм СНАУ, розроблені з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», ОП «Менеджмент» факультету економіки і менеджменту Сумського НАУ, «Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті», «Положення про порядок перевірки академічних текстів на унікальність у Сумському національному аграрному університеті», «Положення про кваліфікаційні роботи в Сумському національному аграрному університеті».

Кваліфікаційна робота являє собою викладення результатів самостійного оригінального дослідження актуального питання в сфері управління, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки.

Кваліфікаційна робота бакалавра є обов'язковим компонентом освітньої програми підготовки бакалавра за спеціальністю 073/D3 «Менеджмент» та являє собою практично-орієнтоване завдання виконане самостійно з консультативною підтримкою керівника у формі письмової роботи.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра – розвинути у здобувача:

- здатність критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття у сфері професійної діяльності;
- уміння розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання,
- поглибити когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність.

Перед написанням кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має ознайомитися з основними вимогами до її виконання:

Актуальність теми – тема кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» має відповідати сучасним потребам розвитку діяльності суб'єктів господарювання, а питання, що розкриваються в роботі, бути важливими для розуміння завдань діяльності управлінців чи менеджерів різних рівнів управління.

Достатній теоретичний рівень – тема кваліфікаційної роботи має бути розкрита на сучасному рівні розвитку науки з організації та управління діяльністю суб'єктів господарювання. Здобувач вищої освіти має викласти розуміння основних понять і термінів, що стосуються проблематики кваліфікаційної роботи, включати у зміст матеріалу тільки об'єктивні факти і реальні практичні приклади, а висновки та положення її мають ґрунтуватися на положеннях відомих економічних теорій та механізмах управлінських технологій.

Дослідницький характер – кваліфікаційна робота має містити результати власних теоретичних і прикладних досліджень та свідчити про поглиблене вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми; узагальнювати систематизацію та аналіз різних думок і підходів, формулювання власної точки зору на досліджувану проблему; містити результати порівняння теоретичних поглядів вчених і кращих практик вітчизняних і зарубіжних фірм, а також обґрунтовані висновки та пропозиції.

Грамотність оформлення – кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» має бути написана державною мовою, науковим стилем, виклад матеріалу логічний та аргументований. Вона має бути оформлена відповідно до вимог, які вказані в методичних вказівках СНАУ та факультету економіки і менеджменту (Правила оформлення студентських робіт: методичні вказівки для викладачів та студентів денної і заочної форм навчання». СНАУ. 2025.; Загальні вимоги до написання і захисту кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти: методичні вказівки для викладачів і здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання факультету економіки і менеджменту 2-ге вид. із змінами і доповн. / Укладачі Н.І. Строченко, Л.О. Рибіна, С.М. Лукаш. 2025. Суми. СНАУ. 45 с.). У кваліфікаційній роботі мають бути відсутні граматичні та стилістичні

помилки; слід дотримуватися правил цитування, оформлення посилань на літературні джерела та їх списку.

Робота не має містити академічний плагіат, фальсифікації та списування. Вона підлягає перевірці на наявність текстових запозичень відповідно до процедури, передбаченої Положенням про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Сумському національному аграрному університеті. Результати перевірки відображаються у протоколі та/або звіті про результати перевірки. Узагальнений звіт про результати перевірки оприлюднюється на офіційному сайті СНАУ. Сама кваліфікаційна робота має бути оприлюднена в електронному репозиторії університету.

В результаті написання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

Таблиця 1 – Програмні результати навчання

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.	ПРН 4
2	Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.	ПРН 5
3	Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	ПРН 6
4	Виявляти навички організаційного проектування.	ПРН 7
5	Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.	ПРН 8
6	Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.	ПРН 13
7	Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	ПРН 15
8	Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	ПРН 16
9	Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.	ПРН 17
10	Аналізувати показники розвитку об'єктів управління в умовах реалізації програм сталого розвитку.	ПРН 20
11	Використовувати сучасні інформаційні технології в управлінні ресурсами та базами даних для обґрунтування управлінських рішень щодо вибору інноваційних технологій в аграрних підприємствах.	ПРН 21

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Основними етапами підготовки та виконання кваліфікаційної роботи є:

- 1) вибір та затвердження теми;
- 2) складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу та календарного плану її виконання;
- 3) проведення досліджень; опрацювання та викладення результатів досліджень;
- 4) формативне оцінювання роботи керівником із наданням рекомендацій здобувачу і підготовка відгуку;
- 5) подання роботи для перевірки на автентичність;
- 6) внутрішнє рецензування роботи;
- 7) попередній захист роботи на випусковій кафедрі;
- 8) захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Наукове керівництво виконанням кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» здійснює викладач з числа професорсько-викладацького складу кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової факультету економіки і менеджменту.

Здобувач вищої освіти обирає тему кваліфікаційного дослідження відповідно до орієнтованої тематики, розробленої випусковою кафедрою менеджменту імені професора Л.І. Михайлової (додаток А), враховуючи коло своїх професійних інтересів, особливості та напрям діяльності підприємства, на матеріалах якого він виконує роботу. Здобувач вищої освіти має право запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи, але обґрунтувавши науковому керівнику доцільність її розробки. Здобувачам вищої освіти, які не обрали тему у встановлений термін, науковий керівник визначає її самостійно. Формулювання теми дослідження має бути чітким, лаконічним та конкретним. Закріплення теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника затверджується наказом ректора СНАУ.

Гарант освітньої програми забезпечує формування переліку рекомендованих тем кваліфікаційних робіт, його коригування відповідно до сучасних викликів і тенденцій розвитку відповідної сфери, вимог національного та регіональних ринків, особливостей ринку праці, пропозицій стейкхолдерів. Гарант освітньої програми погоджує теми робіт, їх керівників, а також теми, запропоновані здобувачами самостійно.

Формулювання мети дослідження має виходити із теми кваліфікаційної роботи, а завдання конкретизують основну мету та мають бути пов'язані з назвами основних розділів.

Складання плану кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти здійснює після ознайомлення зі змістом наукових публікацій за темою дослідження та виходячи із актуальності для об'єкту дослідження, після чого узгоджує його з науковим керівником. Приклад орієнтованого змісту (плану) кваліфікаційної роботи представлено в додатку Б.

Виклад матеріалу має бути послідовним, логічним, не відхилятися від теми, вдало поєднувати теорію з фактичним матеріалом. На основі аналізу звітних даних, особистих напрацювань та узагальнень формулюються висновки із зазначенням проведених досліджень та існуючих недоліків, а також обґрунтовуються пропозиції щодо вдосконалення діяльності об'єкту дослідження. Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» є самостійним результатом наукового дослідження здобувача вищої освіти.

Категорично забороняється переписувати матеріали, захищені авторськими правами, без посилання на них!

Аналіз повинен охоплювати певний часовий період (3-5 років) **Період дослідження для кваліфікаційної роботи – не менше 3 років! (Тільки за умов функціонування об'єкту дослідження менш тривалий період дозволяється, відповідно, скорочувати період дослідження).**

Вимоги до оформлення. Кваліфікаційну роботу друкують на одній стороні аркуша білого паперу формату А4, шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14, відстань між рядками 1,5 інтервали (до 30 рядків на сторінці), верхнє і нижнє поля

20 мм, лівий 30 мм, правий 10 мм. Шрифт друку повинен бути чітким. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Кваліфікаційна робота подається науковому керівникові для перевірки у строки. Науковий керівник надає подання та відгук на кваліфікаційну роботу.

Подання на рецензування кваліфікаційної роботи здійснюється здобувачем вищої освіти у визначений термін (не пізніше, ніж за два тижні до дати захисту). Рецензування кваліфікаційних робіт проводиться науково-педагогічними працівниками інших споріднених кафедр факультету ЕіМ СНАУ (за наявності наукового ступеня та дотичності до теми дослідження).

3 СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр» має наступні структурні елементи:

- титульна сторінка;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- анотації (українською та англійською мовами);
- зміст із зазначенням сторінок тексту роботи (1-2 стор.);
- перелік скорочень та умовних позначок (за необхідністю) (1 стор.);
- вступ (3 стор.);
- розділ 1 Теоретико-методичні основи досліджуваної теми (8-10 стор.);
- розділ 2 Дослідницько-аналітична частина (за об'єктом дослідження) (20-25 стор.);
- розділ 3 Рекомендаційна частина (15-20 стор.);
- висновки (2 стор.);
- список використаних джерел;
- додатки (обсяг та перелік встановлюється в залежності від теми кваліфікаційної роботи керівником).

Загальний обсяг кваліфікаційної бакалаврської роботи – 50-60 сторінок основного тексту. Допускається відхилення в межах ± 5 сторінок. Зазначимо, що до основного тексту роботи відносять: вступ, основну частину з 3 розділів, висновки.

До цього обсягу не включаються титульний аркуш, завдання і календарний план, анотації, зміст, перелік скорочень та умовних позначок, список використаних джерел та додатки.

4 ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Рекомендована форма титулу, завдання та календарний план оформлюються згідно додатку В. Акцентуємо увагу, що завдання і календарний план друкуються на одному аркуші з обох сторін.

Анотація кваліфікаційної роботи має бути виконана українською та англійською мовами обсягом 150-300 слів. Анотація має стисло ознайомити зі змістом та результатами кваліфікаційної роботи і являє собою узагальнений короткий виклад її основного змісту. В анотації кваліфікаційної роботи мають бути стисло представлені основні отримані результати проведеного дослідження. В анотації також зазначаються: прізвище та ініціали здобувача; тема кваліфікаційної роботи; назва освітньої програми та спеціальність (шифр і назва); найменування закладу вищої освіти; місто, рік. Наприкінці анотації наводяться ключові слова, що відповідають основному змісту кваліфікаційної роботи, відображають тематику дослідження та/або здійснення інновацій і дозволяють забезпечити тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Зміст кваліфікаційної роботи містить назви розділів (підрозділів) та сторінки, на яких вони розміщені. Заголовки змісту мають точно повторювати заголовки в тексті. Скорочувати або давати їх за іншою редакцією, послідовністю і підпорядкованістю порівняно з текстом не можна.

Вступ – дуже важлива частина роботи, оскільки розкриває суть і стан досліджуваної наукової проблеми, її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми. У *вступі* подається загальна характеристика кваліфікаційної роботи у такій послідовності:

- *актуальність теми* (обґрунтування важливості теми роботи, вказівка на наукову, практичну або соціальну значущість обраної тематики);

- *аналіз стану наукової розробки проблеми* (короткий огляд існуючих наукових підходів, поглядів і джерел із зазначенням прізвища вчених (як

вітчизняних, так і зарубіжних) та практиків, праці яких містять питання, що розглядаються в роботі; визначення наукових прогалів або суперечностей, що потребують подальшого дослідження);

- *мета та завдання* роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження. Мета дослідження – це запланований результат дослідження, на досягнення якого спрямоване дослідження. Завдання дослідження не повинні бути глобальними, такими, що претендують стати темами окремих наукових досліджень. Завдання дослідження формулюють у формі переліку дій: «вивчити..., проаналізувати..., встановити..., в'яснити..., обґрунтувати...» тощо;

- *об'єкт дослідження* кваліфікаційної роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення;

- *предмет дослідження* кваліфікаційної роботи, яким є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта;

- *методи досліджень* – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Наведений перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої в роботі мети повинен мати тісний зв'язок зі змістом роботи, тобто слід коротко, але по суті, визначити, які саме проблеми досліджувалися за допомогою того чи іншого методу;

- *практична значущість одержаних результатів* повинна містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій тощо;

- *апробація результатів* роботи – наводяться дані конференцій, на яких оприлюднені результати досліджень кваліфікаційної роботи;

- *публікації* – наводиться кількість публікацій та обсяг друкованих аркушів (назви публікацій і місце їх оприлюднення в цьому пункті вказувати не потрібно);

- *структура і обсяг роботи*. Вказується кількість розділів роботи та обсяг її основного тексту (вступ, основна частина, висновки), кількість рисунків, таблиць, додатків, використаних літературних джерел.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен опублікувати щонайменше одну тезу доповіді за результатами участі у науково-практичній конференції.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з трьох розділів, які за змістом мають відповідати направленості теми, підпорядковуватись основній меті та завданням, бути органічно взаємопов'язаними.

В першому теоретико-методичному розділі за результатами детального аналізу літературних джерел та законодавчо-нормативної бази викладається сучасний стан досліджуваної проблеми вітчизняними та закордонними науковцями, аналізуються напрями та погляди вчених, узагальнюються методичні підходи дослідження та його особливості, аргументується власна точка зору.

В другому дослідницько-аналітичному розділі здійснюється аналіз та розкриття змісту досліджуваного питання на підприємстві. В розділі подається організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження з узагальнюючими фінансово-економічними показниками результатів господарювання; результати аналізу різних напрямів діяльності підприємства; стан досліджуваної проблеми на підприємстві та вплив різних факторів на неї, з виділенням позитивних та негативних аспектів. Необхідно вказати економіко-географічне положення об'єкту, розміри виробництва, специфіку товару та послуг, організаційну структуру, економічні показники виробництва, ефективності діяльності, а також показники, які відображають особливості досліджуваної проблеми. Вихідними даними для аналізу можуть слугувати технічна, економічна, фінансова, адміністративна, організаційна та інші види документації даної організації, а також різноманітна інформація офіційних статистичних служб.

В третьому рекомендаційному розділі здійснюється висвітлення пропозицій щодо вдосконалення розв'язання досліджуваного питання на базі об'єкта практичного дослідження. Це мають бути конкретні пропозиції щодо вирішення проблемних питань на перспективу, що заявлені в темі дослідження; обґрунтування пріоритетних напрямів діяльності та застосування управлінських технологій в сучасних умовах. Цей розділ має складатися з 2-х підрозділів.

Для спрощення процедури аналізу цифрової інформації її слід подавати в таблицях. Всі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки мають супроводжуватися назвами, тлумаченнями та висновками, мають бути посилання на джерело інформації для розрахунків.

Висновки містять підсумок теоретичного, методичного та практичного значення отриманих результатів, рекомендації щодо застосування отриманих результатів в практичній діяльності об'єкта дослідження.

Список використаних джерел містить ті джерела, на які у тексті є посилання, та які використано при викладенні конкретних наукових положень. Список має містити не менше 20 сучасних джерел (переважно за останні 5 років), серед яких не менше трьох іноземних джерел, законодавчо-нормативні акти, вітчизняну та зарубіжну наукову, спеціальну літературу, фахові видання, інформаційних ресурсів Інтернету. До нього можна включати не більше 5 підручників чи навчальних посібників. Бібліографічні описи наводять в алфавітному порядку прізвищ перших авторів (або заголовків) або за порядком появи посилань у тексті та відповідно до стандарту ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання» (https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf).

Зразок оформлення списку наведено в додатку Г. Для кваліфікаційних робіт обов'язковим є використання та включення в список власних наукових праць та праць науковців СНАУ. Всі джерела вказуються мовою видання.

У додатки виносяться: копії звітності, допоміжні або додаткові матеріали, які переобтяжують текст основної частини, але є необхідними для повноти її сприйняття. За формою це може бути текст документів, громіздкі таблиці, схеми, графіки, карти, результати соціологічних досліджень, веб-сайт тощо. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Позначати додатки слід послідовно великими літерами українського алфавіту (за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ђ).

5 ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

До захисту допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно, своєчасно та повною мірою виконали навчальний план. До попереднього захисту робота має пройти перевірку на академічний плагіат з використанням системи Strikeplagiarism.com. Процедура проведення перевірки кваліфікаційної роботи на наявність запозичень із текстів, присутніх в базах університету, базах інших вищих навчальних закладів та в Інтернеті наведена у Положенні «Про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Сумському національному аграрному університеті», ухвалених Вченою радою Сумського НАУ протоколом № 22 від 06.2025.

Відповідно до цього Положення Експертна рада випускової кафедри ухвалює рішення із обґрунтуванням щодо допуску до захисту здобувачів, кваліфікаційні роботи яких мають рівень оригінальності тексту за показником, не нижчим за рекомендовані:

- робота не містить запозичень більше 50% першого коефіцієнту (КП1);
- робота не містить запозичень більше 5% 2-го коефіцієнту (КП2), від 5 до 10% пишеться обґрунтування Експертною радою;
- всі цитати правильно позначені, відображені в списку літератури – коефіцієнт цитувань є допоміжним;
- робота не містить ніяких маніпуляцій з алфавітом, заміни букв, прихованого тексту тощо.

Ця норма обов'язково доводиться до відома здобувачів.

Рішення Експертної ради оформлюється за встановленим зразком у двох примірниках: один примірник зберігається у секретаря Експертної ради, інший – додається до матеріалів кваліфікаційної роботи. Протоколи засідань Експертної ради зберігаються на випусковій кафедрі, при якій вона створена.

Для попередження порушень академічної доброчесності здобувач разом із завданням на кваліфікаційну роботу має підписати декларацію академічної доброчесності, що засвідчує його наміри самостійно та доброчесно виконати

роботу та представити результати дослідження на прилюдному захисті, а також те, що він усвідомлює наслідки, які можуть виникати у разі свідомого вчинення ним будь-яких порушень академічної доброчесності, визначених Законом України «Про освіту» (додаток Д).

Попередній захист кваліфікаційної роботи студент проходить на випусковій кафедрі. Для проведення попереднього захисту здобувач повинен подати на кафедру:

- кваліфікаційну роботу у друкованому вигляді, не переплетену в жорстку палітурку;
- короткий звіт подібності (результат перевірки кваліфікаційної роботи на ознаки академічного плагіату);
- у разі наявності виконаної наукової складової (копії тексту тез доповідей на науковій конференції).

Здобувач повинен бути готовий коротко доповісти про основний зміст кваліфікаційної роботи.

Здобувачі вищої освіти, кваліфікаційні роботи яких на попередньому захисті були оцінені позитивно, допускаються до захисту. Здобувач вищої освіти надає кваліфікаційну роботу на випускову кафедру для проведення нормо контролю відповідно календарного графіка. Для допуску до захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти повинен обов'язково виконати наукову складову.

Порядок захисту випускної кваліфікаційної роботи відбувається відповідно вимог «Положення про організацію освітнього процесу в СНАУ», п. 3.5.

Підсумкова атестація. URL:
https://drive.google.com/file/d/1aDYDSVklbKRnW_gt9TK03Qj5vDIRltW/view.

Основні положення кваліфікаційної роботи мають бути наочно представлені з використанням персонального комп'ютера, програмного редактора презентацій та мультимедійного проєктора, а також проілюстровані комплектами роздаткових ілюстративних матеріалів для кожного члена екзаменаційної комісії. До захисту здобувач вищої освіти готує доповідь, у якій стисло та змістовно розкриває

ключові результати дослідження. Ілюстративний матеріал може бути поданий у вигляді плакатів, роздаткових аркушів. У разі використання друкованих матеріалів формату А4 їх кількість зазвичай становить 7–10 аркушів. Вони супроводжуються титульним аркушем, в якому зазначається назва «ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ», а також дані згідно титульного аркушу кваліфікаційної роботи (тема дослідження, база практики, виконавець і керівник), брошуруються з розрахунку по одному комплекту кожному члену атестаційної комісії.

Захист роботи розпочинається з доповіді, в якій необхідно розкрити:

- актуальність теми;
- об'єкт дослідження;
- зміст проведеного дослідження;
- запропоновані заходи та обґрунтування їх ефективності, про цьому

слід визначити, які розробки (рекомендації) намічені для впровадження.

Під час доповіді слід звертатися до ілюстративного матеріалу, коротко пояснюючи його зміст. Час виступу не має перевищувати 7 хвилин, має бути стислим, конкретним. Після закінчення доповіді, здобувач вищої освіти чітко та лаконічно відповідає на запитання членів Екзаменаційної комісії.

Здобувачу, який захистив кваліфікаційну роботу відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки, рішенням екзаменаційної комісії присвоюється відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень та кваліфікація, видається державний документ про вищу освіту (кваліфікацію).

Після успішного захисту кваліфікаційні роботи протягом двох тижнів мають бути обов'язково розміщені в електронному репозиторію Сумського НАУ.

6 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Автор кваліфікаційної роботи має продемонструвати вміння: логічно та аргументовано викладати матеріал; коректно використовувати статистичні, математичні та інші методи; проводити власні дослідження; володіння навичками узагальнення; формулювання висновків; працювати з інформаційними джерелами; ініціювати та обґрунтовувати інноваційні підходи та напрями вирішення задачі, що досліджується; працювати із керівником тощо.

Кваліфікаційні роботи оцінюються за інтервальною шкалою оцінювання, що встановлює взаємозв'язки між рейтинговим показником із захисту, національною шкалою оцінювання і шкалою оцінок ECTS. У цілому якісно виконана і захищена кваліфікаційна робота оцінюється максимально у 100 балів.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної університетської шкали оцінювання в традиційну 4-бальну шкалу та європейську шкалу ECTS наведено у таблиці 6.1.

Таблиця 6.1 – Інтервальна шкала оцінювання

Кількість балів	Оцінка за шкалою	
	національною	ECTS
90-100	відмінно	A
82-89	добре	B
75-81	добре	C
69-74	задовільно	D
60-68	задовільно	E
35-59	незадовільно	FX
1-34	незадовільно	F

Оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою і є сумою балів, які студент отримує за дві складові:

- 1) виконання кваліфікаційної роботи (максимальна кількість балів – 70);
- 2) захист кваліфікаційної роботи (максимальна кількість балів – 30).

Виставлення оцінки відбувається на основі чітких критеріїв. Результати захистів кваліфікаційних робіт оголошуються в день захисту.

Значення системи ECTS та національної шкали відповідають таким знанням, навичкам та вмінням (таблиця 6.2):

Таблиця 6.2 – Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Компонент	Бали		
1. Виконання кваліфікаційної роботи (0-70)			
Актуальність, теоретичне і практичне значення роботи:	1-4		5
	частково обґрунтовані		обґрунтовані, робота містить елементи наукової новизни
Чіткість формулювання об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження	1-2		3-4
	сформульовані не правильно		сформульовані не чітко
Логічність структури та її відповідність темі роботи	0-1	2-3	4-5
	зміст та структура не відповідають темі, визначеній меті та поставленим завданням	зміст та структура частково відповідають темі, визначеній меті та поставленим завданням	зміст та структура відповідають темі, визначеній меті та поставленим завданням
Методологічний апарат дослідження	0-1	2-4	5
	робота не має дослідницького характеру, базується на некоректному використанні методів дослідження	робота має дослідницький характер, але базується на не завжди коректному використанні методів дослідження	робота має дослідницький характер, базується на коректному використанні доцільних методів дослідження
Аналіз наукових джерел	0	1-3	4-5
	відсутній	поверхневий (аналіз стану проблеми здійснено за навчальною літературою та застарілими джерелами)	глибокий і всебічний (аналіз стану проблеми здійснено за новітніми вітчизняними і зарубіжними джерелами)
Системність і повнота у розкритті теми	0-3	4-7	8-10
	не розкрито основних питань щодо теми дослідження; робота ґрунтується на ненаукових положеннях	належно висвітлено окремі питання, або аналіз проблемних питань має дещо поверхневий характер; предмет дослідження істотно звужено	висвітлено всі питання теми з опорою на фундаментальні положення
Стиль, грамотність, логічність викладу	1-2	3-4	5
	робота написана зі значною кількістю допущених орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок	робота написана науковою мовою з незначною кількістю допущених орфографічних, пунктуаційних та	робота написана грамотною науковою мовою без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок

		стилістичних помилок			
Якість оформлення кваліфікаційної роботи	1-2	3-7	8-10		
	не відповідає встановленим вимогам	в цілому відповідає встановленим вимогам, але допущено кілька неточностей	повністю відповідає встановленим вимогам		
Аргументованість висновків, їх відповідність одержаним результатам	1-3	4-7	8-10		
	висновки не є конкретними та не ґрунтуються на положеннях роботи (не впливають з її змісту)	конкретні висновки щодо результатів дослідження, однак вони не є належно аргументованими та чітко викладеними	результати дослідження чітко сформульовані, належно обґрунтовані, мають науковий характер і практичне значення		
Ступінь самостійності автора роботи, особистий внесок автора в роботу	1-2	3-4	5		
	робота має компілятивний характер, наукова полеміка відсутня	робота є частково самостійним дослідженням проблеми, містить самостійно відібраний фактичний матеріал, проте характер наукової дискусії є фрагментарним	робота є самостійним дослідженням актуальної проблеми		
Співпраця з науковим керівником при підготовці роботи	1-2	3-4	5		
	робота підготовлена без погодження з науковим керівником або подана на кафедру з порушеннями встановлених строків	робота завершена і подана на кафедру у визначені терміни, однак в процесі її виконання здобувач не погоджував свої дії з науковим керівником	на всіх етапах виконання роботи здобувач вищої освіти виконував завдання за погодження їх з науковим керівником; робота була вчасно подана на кафедру у готовому до захисту вигляді		
2. Захист кваліфікаційної роботи (0-30)					
Підготовка доповіді та презентації	0-3	4-7	8-10		
	підготовлено доповідь з презентації з великою кількістю помилок	підготовлено доповідь та презентацію з невеликою кількістю помилок	підготовлено структуровану презентацію та змістовну доповідь		
Відповіді на питання:	0-2	3-6	7-9	10-14	15-20
	не в змозі відповісти на поставлені запитання, неспроможний аргументувати положення роботи	намагається дати відповідь на поставлені запитання і робить спроби аргументувати положення роботи	допущено суттєві неточності у відповідях на запитання, не завжди належно обґрунтовано положення роботи	дано правильні відповіді на всі запитання, але не завжди упевнено щодо аргументації, чи не завжди коректно сформульовано	дано правильні та чіткі відповіді на всі запитання, правильно аргументовано власну позицію

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету/ Уклад.: Наталія КОЛОДНЕНКО, Олена РИБІНА, Надія БАРАНИК, Світлана КОТЕЛЕВЕЦЬ, Суми: СНАУ, 2024. 14 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/142uwVZKHnDYNQJ6TKFxaaPcr7rT5qTN8/view> (дата звернення: 10.10.2025).
2. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://drive.google.com/file/d/1g4vP6EadsmxHitKLblgFUd6ojPbBCldk/view> (дата звернення: 10.10.2025).
3. Положення про організацію освітнього процесу в Сумському національному аграрному університеті. Рішення Вченої ради Сумського НАУ № 1 від 27.08. 2024 р. URL: https://drive.google.com/file/d/1aDYDSVklbKRnW_gt9TK03Qj5vDIRltW/view (дата звернення: 10.10.2025).
4. Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Сумському національному аграрному університеті. Рішення Вченої ради № 22 від 30.06.2025 р. URL: <https://drive.google.com/file/d/1TBRpjmNNvmalhbl8n1TTc7-yU8NpZNdS/view> (дата звернення: 10.10.2025).
5. Положення про кваліфікаційні роботи в Сумському національному аграрному університеті. Рішення Вченої ради № 19 від 02.05.2025 р. URL: https://drive.google.com/file/d/1airE3eGrg6hMrvfnsrk4fAwa_xGj91f/view (дата звернення: 10.10.2025).
6. Правила оформлення студентських робіт: методичні вказівки для викладачів та студентів денної і заочної форм навчання. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. 47 с.
7. Правила оформлення студентських робіт: методичні вказівки для викладачів та студентів денної і заочної форм навчання факультету економіки і менеджменту. 2-ге видання. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. 47 с. URL: <https://eim.snau.edu.ua/metodichna-robota/> (дата звернення: 10.10.2025).

ДОДАТОК А

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Таблиця 1 – Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт

№	Тематика	Тема
1	Антикризове управління	Антикризове управління ланцюгами постачання підприємства
2		Антикризовий менеджмент в сучасних організаціях (підприємствах)
3		Управління ризиками в організаціях в сучасних умовах
4		Ризик-менеджмент підприємства
5		Розробка і реалізація антикризової стратегії малого бізнесу
6		Управління логістичними ризиками підприємства
7	Організація системи управління виробництвом	Організація управління підприємством на прикладі ...
8		Організація системи управління витратами на підприємстві
9		Організація малого бізнесу у сфері переробки сільськогосподарської продукції
10		Організація системи управління витратами на зберігання та транспортування продукції
11		Організація системи управління логістичними процесами на підприємстві
12		Організація системи управління операційними процесами підприємства
13		Організація системи планування виробництва
14		Організація системи управління якістю виробництва
15		Організація системи управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства
16		Організація системи управління збутовою діяльністю в організаціях (підприємствах)
17		Організація системи управління ремонтно-транспортним обслуговуванням підприємства
18		Організація управління фермерським господарством на прикладі...
19		Організація управління виробництвом галузі підприємства (рослинництва, тваринництва, переробки)
20		Управління конкурентоспроможністю продукції на підприємстві
21		Формування ефективної системи операційного менеджменту на підприємстві
22	Стратегія і планування	Організаційне проектування на прикладі...
23		Система стратегічного менеджменту в підприємствах (організаціях)
24		Розробка та реалізація інвестиційної стратегії підприємства
25		Планування виробничо-господарської діяльності підприємства
26		Планування і реалізація заходів стратегічного розвитку підприємства
27		Удосконалення системи планування персоналу
28		Удосконалення процесу прийняття стратегічних рішень
29		Стратегічне управління процесом розвитку підприємства
30		Розробка стратегії виходу підприємства на міжнародний ринок
31		Розробка екологічно орієнтованої стратегії розвитку підприємства
32		Логістичні стратегії в управлінні організацією
33		Управління змінами в діяльності підприємств
34	Зелений менеджмент	Інтеграція принципів сталого розвитку в бізнес-процеси підприємства
35		Інтеграція принципів сталого розвитку в стратегічне планування
36		Управління інноваційними процесами на підприємстві на засадах сталого розвитку
37		Розробка системи корпоративної екологічної відповідальності

38		Формування відносин з працівниками на засадах соціальної відповідальності
39		Розробка системи екологічного менеджменту на підприємстві
40		Стратегічне управління екосистемами підприємств у контексті партнерських відносин
41		Формування стратегії сталого розвитку підприємства в системі менеджменту
42		Застосування принципів сталого розвитку в сучасних умовах господарювання
43		Управління прибутком організації для забезпечення сталого розвитку.
44	Мотивація і стимулювання персоналу	Організація системи мотивації та стимулювання персоналу
45		Корпоративна культура та її вплив на мотивацію та продуктивність працівників
46		Мотиваційна стратегія організації в кризових умовах
47		Розробка системи стимулювання працівників на підприємстві
48		Розробка ефективної системи заохочення працівників на підприємстві
49		Мотивація та стимулювання праці на підприємстві (організації, установи)
50		Розробка програми матеріального стимулювання працівників підприємства
51		Розробка ефективної системи мотивації на підприємстві
52		Удосконалення підходів до мотивації персоналу на підприємстві
53	Управління кадрами	Кадрова політика підприємства
54		Корпоративна культура в управлінні акціонерним товариством
55		Лідерство в системі управління персоналом на підприємстві
56		Система розвитку моделей оцінки якостей менеджера організації
57		Розвиток кадрового потенціалу підприємства
58		Розвиток управлінської культури персоналу
59		Роль лідерства в формуванні організаційної культури підприємства
60		Удосконалення системи адаптації працівників на підприємстві
61		Удосконалення системи коучингу та наставництва персоналу
62		Управління кар'єрним зростанням працівників підприємства
63		Управління командною взаємодією персоналу підприємства
64		Управління комунікаційними процесами в організації
65		Управління поведінкою колективу підприємства (тім-менеджмент)
66		Управління розвитком трудового потенціалу підприємства
67	Формування навичок тайм-менеджменту у працівників підприємства	
68	Формування корпоративної культури в міжнародних компаніях	
69	Формування лідерських компетентностей у менеджера підприємства	
70	Розробка системи ефективного корпоративного управління	
71	Управління конфліктами	Організаційна культура та її вплив на рівень конфліктності в колективі
72		Організація процесу врегулювання конфліктних ситуацій на підприємстві
73		Управління конфліктними ситуаціями в організації (підприємстві)
74	Психологія управління	Психологічне вигорання як фактор зростання конфліктності в колективі
75		Психологічне вигорання як чинник зниження ефективності персоналу
76		Психологія управління на підприємстві (в організації)
77		Психологія управління персоналом на підприємстві (в організації)
78		Соціально-психологічні методи в системі менеджменту організацій
79		Сучасні підходи до застосування психологічних інструментів в системі управління організацією
80	Управління інноваціями	Управління інноваційним розвитком підприємства на прикладі...
81		Інноваційний менеджмент підприємства та його вплив на формування конкурентних переваг
82		Формування інноваційного середовища в підприємстві

83		Впровадження інноваційних технологій в управління виробництвом на прикладі...
84		Управління процесом формування інноваційного потенціалу підприємства
85	Адміністративне управління	Адміністративні методи та інструменти управління організацією (підприємством)
86		Управлінські технології як інструмент обґрунтування адміністративних рішень
87		Управління процесами забезпечення ефективності праці управлінського апарату підприємства
88		Організація документообігу в організації (підприємстві)
89		Система прийняття та реалізації управлінських рішень на підприємстві (організації)
90		Формування ефективної системи делегування повноважень в організації.
91	Інформаційне забезпечення та цифровізація управління	Використання цифрових інструментів у просуванні продукції
92		Використання цифрових платформ у системі управління персоналом
93		Використання цифрових інструментів у просуванні продукції
94		Розвиток діджиталізації менеджменту в сучасних організаціях
95		Трансформація управлінських технологій на підприємстві в умовах діджиталізації економіки
96		Цифрові технології в управлінні та їх вплив на ефективність ділових комунікацій
97		Технології підготовки управлінської інформації
98		Удосконалення інформаційного забезпечення в управлінні організацією
99		Цифрова трансформація підприємства як фактор підвищення ефективності менеджменту.
100		Цифрова трансформація стратегічного управління
101	Цифрова трансформація управління виробничими процесами	
102	Цифрові технології в управлінні персоналом підприємства	
103	Цифровізація управління логістикою на підприємстві	
104	Методи і моделі у різних сферах управління	Використання аутсорсингових моделей у системі управління підприємством
105		Розвиток моделей управління дистанційною роботою в сучасній організації.
106		Управління брендом підприємства в умовах конкуренції
107		Формування іміджу підприємства
108		Менеджмент міжнародних бізнес-комунікацій
109		Організація системи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства
110		Організація системи управління експортною діяльністю підприємства
111		Управління розвитком експортного потенціалу підприємства (організації)
112		Організація системи управління просуванням товарів в організаціях (підприємствах)
113		Управління якістю послуг у сфері обслуговування як фактор конкурентоспроможності.
114		Оцінка та управління конкурентоспроможністю підприємства.
115		Оцінка та управління інвестиційною діяльністю організації (підприємства)
116		Формування та управління системою якості менеджменту організації.
117	Контроль	Розвиток системи контролю в управлінні організацією (підприємством)
118		Формування системи показників контролю діяльності організації (підприємства)
119		Система моніторингу показників діяльності в менеджменті організації (підприємства)

ДОДАТОК Б
ОРІЄНТОВАНИЙ ЗМІСТ (ПЛАН) КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Орієнтований зміст (план) кваліфікаційної роботи на тему: «Управління витратами на підприємстві»

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні основи управління витратами на підприємстві	10
РОЗДІЛ 2 Оцінка рівня управління витратами на підприємстві	20
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	20
2.2 Факторний аналіз собівартості продукції в системі управління витратами на підприємстві	26
2.3 Аналіз стану управління витратами в підприємстві	31
РОЗДІЛ 3 Шляхи вдосконалення управління витратами на підприємстві	41
3.1 Обґрунтування напрямів підвищення ефективності системи управління витратами	41
3.2 Удосконалення управління витратами на основі впровадження цифрових технологій та контролінгу	50
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	64
Додаток А Назва додатку	65

ДОДАТОК В
ЗРАЗОК ПЕРШИХ СТОРІНОК РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

**на тему: Інноваційний менеджмент підприємства та його вплив на
формування конкурентних переваг**

Виконала: **Пасьовин Анастасія Володимирівна**
здобувачка вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»

Науковий керівник: **Могильна Людмила Миколаївна**
кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

Рецензент: **Макаренко Наталія Олексіївна**
доктор економічних наук, професор
кафедри маркетингу та логістики

Факультет	Економіки і менеджменту
Кафедра	Менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	073/ D3 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма	«Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Завідувач кафедри
Альвіна ОРЄХОВА

« _____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧЦІ ВИЩОЇ ОСВІТИ *Пасьовин Анастасії Володимирівни*

1 Тема кваліфікаційної роботи: «Удосконалення управління інноваційним процесом на сільськогосподарському підприємстві»

2 База практичного дослідження: СФГ «Урожай» Роменського району Сумської області

3 Науковий керівник кваліфікаційної роботи Могильна Людмила Миколаївна, к.е.н., доцент, затверджена наказом по університету « _____ » 202__ р. № _____

4 Строк подання здобувачем закінченої кваліфікаційної роботи « _____ » _____ 20__ р.

5 Вихідні дані до кваліфікаційної роботи:

первинні та зведені документи, статутні та установчі документи, фінансова, статистична звітність досліджуваного СФГ за 20__ -20__ роки, фахові наукові статті та тези доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань управління інноваційним процесом на сільськогосподарському підприємстві.

6 Перелік питань, які потрібно розробити:

- визначити дефініцію «інноваційний процес» та розглянути етапи управління інноваційним процесом на сільськогосподарському підприємстві;
- узагальнити теоретико-методичні підходи до управління інноваційними процесами на сільськогосподарському підприємстві
- здійснити організаційно-економічну характеристику СФГ «Урожай»;
- проаналізувати поточний стану управління інноваційним процесом в господарстві;
- оцінити внутрішній потенціал управління інноваційним процесом на СФГ «Урожай»;
- розробити управлінські заходи вдосконалення інноваційного процесу в господарстві;
- економічно обґрунтувати управлінське рішення з впровадження інноваційного проекту.

Завдання прийняла до виконання _____ Анастасія ПАСЬОВИН

Дата отримання завдання « _____ » _____ 20__ р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану та графіку виконання кваліфікаційної роботи		виконано
2	Підбір та аналіз літературних джерел, законодавчої та нормативної бази		виконано
3	Узагальнення теоретичного матеріалу з теми дослідження та представлення чорнового варіанту першого розділу кваліфікаційної роботи		виконано
4	Збір та обробка аналітичного матеріалу, узагальнення аналізу застосування досліджуваного питання на підприємстві (переддипломна практика)		виконано
5	Оформлення теоретичної частини кваліфікаційної роботи, узагальнення аналітичної частини, захист звіту з переддипломної практики		виконано
6	Розробка напрямів вирішення (удосконалення) досліджуваної проблеми		виконано
7	Завершення рекомендаційної частини (програмної реалізації) кваліфікаційної роботи та подання попереднього варіанту третього розділу керівнику		виконано
8	Доопрацювання другого і третього розділів кваліфікаційної роботи		виконано
9	Перевірка кваліфікаційної роботи на автентичність		виконано
10	Оформлення кваліфікаційної роботи, та її подання на рецензування та попередній захист		виконано
11	Подання закінченої кваліфікаційної роботи та документів до неї до кафедри та деканату		виконано
12.	Захист кваліфікаційної роботи		виконано

Здобувачка _____ Анастасія ПАСЬОВИН

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи _____ Людмила МОГИЛЬНА

АНОТАЦІЯ

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача «Тема кваліфікаційної роботи»
Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «_____», спеціальності _____, Сумський національний аграрний університет, Суми, 20__ р.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та методичні основи обраної теми, а також практичні аспекти її реалізації в сучасних економічних, соціальних умовах. Проаналізовано актуальний стан проблематики, виявлено основні закономірності та тенденції розвитку відповідної сфери діяльності. Особливої уваги приділено аналізу сучасних наукових підходів і практичного досвіду. В кваліфікаційній роботі проведено дослідження ефективності існуючих механізмів, виявлено їх недоліки та запропоновано шляхи удосконалення з урахуванням інноваційних технологій та сучасних вимог. Розроблено практичні рекомендації для підвищення ефективності та результативності процесів у відповідній галузі. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення політики або системи управління на рівні підприємства, або впровадження інновацій у практичну діяльність.

Ключові слова: тема дослідження, теоретичні (методичні) основи, практичні аспекти, аналіз ефективності, інноваційні підходи, рекомендації (*від 5 до 10 слів*)

Примітка 1: обсяг анотації 150-300 слів. Інтервал 1,0

Примітка 2: аналогічна анотація англійською мовою

ДОДАТОК Г

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Зразки опису самостійних видань (монографій, підручників, навчальних посібників і т. д.)**1 автор**

1 Dashutina L. Methodological aspects of development and analysis of the innovation strategy of enterprise development in the context of international integration processes. *Development of management in the conditions of international integration processes [collective monograph]*. Edited by N.V. Stoyanets. Warsaw: RS Global Sp. z O. O., 2024. 265 p. DOI: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/view/68/71/673-1> (accessed 20 September 2025).

2 Khromushyna L. Strategic management of business activity in the sector of IT in the conditions of sustainable development. *Sustainable development in the era of digital transformation: challenges and opportunities for management [collective monograph]* Edited by N.V. Stoyanets. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2025. Pp. 26-41. URL: <https://doi.org/10.31435/rsglobal/062-3> (Accessed 20 September 2025).

2 автори

1 Стоянець Н. В., Турчина С. Г. Міжнародні транскордонні перевезення: навчальний посібник для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 073 «Менеджмент» освітній ступінь: бакалавр. Суми, 2022. 180 с.

2 Turchina K., Turchina S. The aspect of sustainability in affordable housing for community and economic development: critical overview. *Sustainable Development Policy: EU Countries Experience*. Edited by N.V. Stoyanets. Warsaw: RS Global Sp. z O. O., 2022. Pp. 69-81 DOI: <https://doi.org/10.31435/rsglobal/049-4>.

3 автори

1 Dashutina L., Turchina S., Klymenko Ya. The main directions of strategic management of the enterprise in the conditions of sustainable development. *Science and education for sustainable development*. Edited by Aleksander Ostenda and Valentyna Smachylo. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, Katowice Monograph 50. Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. Pp. 96- 104.

4 і більше авторів

1 Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник / Михайлова Л. І., Дашутіна Л. О., Могильна Л. М. та інш. За ред. д.е.н., проф. Л. І.Михайлової. К.: Центр учбової літератури, 2019. 246 с.

Законодавчі та нормативні документи

1 Конституція України: офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.

2 Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров'я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України № 587-IX від 07.05.2020. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. 29 трав. С. 19.

Зразок опису авторефератів

1 Стоянець Н. В. Управління сталим розвитком аграрного сектору економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. екон. наук: [спец.] 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством/ Сумський державний університет, Суми, 2019. 44 с.

Зразок опису електронного ресурсу:

1 Дашутіна Л. О. Теоретико-методологічні аспекти організації системи ефективного управління підприємством. *Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 21-22 березня 2024 року). Харків: ДБТУ. Ч.2. 2024. С. 368-372.

2 Економічна статистика. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 08.10.2025).

3 Могильна Л. М, Харченко Т. М, Клецова Н. В. Основні аспекти управління соціально-економічним розвитком персоналу підприємства в умовах сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: 10.32782/2524-0072/2023-54-55.

4 Могильна Л. М. Управління та розвиток персоналу з використанням інформаційних технологій. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 7 (07). С. 104-110. URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/202/188> (дата звернення: 01.10.25).

5 Стоянець Н., Ткаченко В. Відповідальні інновації як вагомий фактор формування соціальної відповідальності підприємства. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Економічні науки. 2023. № 1 (68). С. 62-67. URL: <http://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/2574> (дата звернення: 01.10.25).

6 Турчіна С., Азаров В. Методичні підходи до оцінки управління процесами формування та розвитку інтелектуального капіталу на підприємствах-суб'єктах міжнародної торгівлі. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування»*. 2025. № 1(41) С. 306-317. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1\(41\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-1(41)).

Додаток Д

ДЕКЛАРАЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**Декларація академічної доброчесності**

Я, _____, студент/ка групи _____ Сумського національного аграрного університету зобов'язуюсь дотримуватися принципів академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи. Я поінформований(а), що у разі порушення мною академічної доброчесності під час виконання кваліфікаційної роботи повинен/нна буду нести академічну та/або інші види відповідальності і до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, в тому числі, кваліфікаційна робота може бути анульована з наступним відрахуванням із університету.

Також усвідомлюю, що до мене у майбутньому може бути застосована процедура позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації, якщо свідомо вчинене порушення академічної доброчесності не буде виявлено під час перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових запозичень відповідно до встановленої в університеті процедури з використанням ліцензованих програмних продуктів.

Дата

Підпис

Додаток Ж

РЕКОМЕНДОВАНА ФОРМА САМООЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Самооцінювання кваліфікаційної роботи

Назва: « _____ »

Автор: _____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

Спеціальність: _____

Освітньо-професійна програма _____

Критерій	Рівень			Коментар
	+	+	+	
Огляд літератури побудовано навколо основної проблеми, використано найактуальніші сучасні дослідження за темою, чітко відображено зв'язок між завданнями, поставленими в роботі, та попередніми дослідженнями	+	+	+	
Надана конкретна та точна інформація про методи та дані (кількість, температура, тривалість, послідовність, умови, розташування, розміри тощо), методи пов'язані з іншими дослідженнями.	+	+	+	
Наведено конкретні результати з поясненнями та аналізом, порівняння з результатами інших досліджень, показано чіткий зв'язок проблеми з отриманими результатами.	+	+	+	
Надано пропозиції щодо удосконалення, що підкріплено відповідними обґрунтуваннями (прогноз, модель тощо)	+	+	+	
Висновки містять зв'язок з найважливішими аспектами попередніх розділів, підсумок ключових результатів, продемонстровано зв'язок між цією роботою та наявними дослідженнями зосереджена увага на суттєвих результатах, зазначено їх можливе застосування; подано обмеження, на які слід спрямувати майбутні дослідження.	+	+	+	
Перелік посилань є повним та достатнім для вирішення завдань дослідження	+	+	+	
Робота оформлена повністю відповідно до вимог	+	+	+	
Робота не містить друкарських та граматичних помилок	+	+	+	

Підтверджую, що робота виконана мною самостійно, не містить академічного плагіату. Зокрема, у моїй роботі немає запозичення текстів, ідей чи розробок, результатів досліджень інших авторів без посилань на них, у тому числі буквального перекладу з іноземних мов чи перефразування, що видаються за свій текст, вирваних із контексту тверджень, цитат без лапок, фабрикації (вигаданих) даних чи фальсифікації (вигаданих і модифікованих на догоду бажаному висновку) результатів досліджень.

Дата

Підпис

Додаток К

ПОРЯДОК КОМПЛЕКТАЦІЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Порядок комплектації кваліфікаційної роботи

Назва частини кваліфікаційної роботи	Особливості нумерації, врахування в загальній кількості сторінок та брошурування
Титул (додаток В)	Не нумерується, враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
Завдання та календарний план (додаток В)	Не нумерується, враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
Анотації українською та англійською мовами (додаток В)	Не нумерується, враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
Перелік умовних скорочень (за наявності)	Не нумерується, враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
Зміст (додаток Б)	Не нумерується, враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
ВСТУП РОЗДІЛ 1 РОЗДІЛ 2 РОЗДІЛ 3 ВИСНОВКИ	Нумерується (крім першої сторінки вступу), враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
Список використаних джерел (додаток Г)	Нумерується, враховується в загальній кількості сторінок, брошурується
Додатки	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, брошурується
Копія тез доповіді	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, є останньою сторінкою додатків, брошурується
Подання голові Екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується
Відгук наукового керівника	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується
Рецензія	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується
Короткий звіт подібності	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується
Рішення Експертної ради про допуск кваліфікаційної роботи до захисту	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується
Самооцінювання кваліфікаційної роботи (додаток Ж)	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується
Декларація академічної доброчесності (додаток Д)	Не нумерується, не входить до загального обсягу сторінок, не брошурується

Орехова Альвіна Іванівна
Стоянець Наталія Валеріївна
Могильна Людмила Миколаївна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 073/D3 «Менеджмент» освітньої програми «Менеджмент» усіх
форм навчання

Редакційно – видавничий відділ Сумського національного аграрного
університету, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160

Підписано до друку: жовтень, 2025 р. Формат А5: Гарнітура Times New Roman

Тираж: 100 примірників Замовлення _____ Ум. друк. арк.1,5
